

ELORE (ISSN 1456-3010), vol. 20 – 1/2013.

Julkaisija: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura ry.

[http://www.elore.fi/arkisto/1_13/teittinen_ratamaki.pdf]

SEURAESITTELY

YHTEISKUNNALLISEN JA KULTTUURISEN ELÄINTUTKIMUKSEN SEURA HUOMAA ELÄINSUHTEIDEMME MONET PUOLET

Jouni Teittinen ja Outi Ratamäki

MONIALAISTA TUTKIMUSTA UUSIIN HAASTEISIIN

Eläimiin liittyvä tutkimus on saanut Suomessa vahvan jalansijan yhteiskunta- ja kulttuuritieteellisessä tutkimuksessa. Kasvavan kiinnostuksen taustalla ovat eläinkäsymysten politisoituminen sekä muutokset eläinten ja ihmisten välisissä suhteissa. Nämä muutokset tuottavat konkreettisia haasteita esimerkiksi eläinten pidolle, lainsäädännölle ja asiantuntijuudelle. Samalla myös humanistisilla aloilla kulttuurihistoriasta perinteen- ja taiteentutkimukseen on kiinnitetty yhä enemmän huomiota niihin moninasiin merkityksiin, joita eläimet saavat ja tuottavat kulttuurisissa, taloudellisissa ja poliittisissa yhteyksissä.

Uuteen ja jatkuvasti muuttuvaan tilanteeseen tarvitaan laaja-alaista tutkimusta eläinten käyttötavoista, eläinkäsityksistä ja -asenteista, eläimiin liittyvistä poliittisista ristiriidoista sekä eläinten asemasta kulttuurissamme ja yhteiskunnassamme. Vuonna 2009 perustetun yhteiskunnallisen ja kulttuurisen eläintutkimuksen seuran (YKES ry) tarkoituksena on kehittää alansa tutkimusta, edistää alan koulutusta Suomessa sekä toimia alaan liittyvää tutkimusta ja opintoja harjoittavien ja niistä kiinnostuneiden yhteistyöelimenä. Kansainvälisesti kyseessä on vakiintunut monitieteinen tutkimusala (englanniksi *Human-Animal*

Studies), jonka yliopistollinen asema on viime aikoina vahvistunut monissa Euroopan maissa, Yhdysvalloissa ja Australiassa.

SEURASSA ON TILAA ERI NÄKEMYKSILLE JA LÄHESTYMISTAVOILLE

YKES:n jäsenistöä on alusta asti yhdistänyt eläintutkimuksellinen näkökulma, ei tietty oppiala. Seuran jäsenet ovat pääasiassa tutkijoita ja jatko-opiskelijoita, joilla on ollut kiinnostus eläinten, ihmisten, yhteiskunnan ja kulttuurin välisten suhteiden tarkastelemiseen, tieteenalasta tai näkökulmasta riippumatta. Mukana on ollut myös luonnontieteilijöitä, joilla on kiinnostus yhteiskunnalliseen tutkimukseen. Jäsenistön tutkimusintressit vaihtelevat eläinetiikasta sukupuolentutkimukseen, eläinkäsitysten aatehistoriaan, eläinsuojelurikosten seuraamuksiin ja ympäristökysymyksiin. Seuran kautta uusien ja jo vakiintuneiden tutkimussuuntausten edustajat löytävät keskinäisen keskusteluyhteyden.

Osa seuran tutkijoista ei ota suoraa kantaa eläinpolitiikkaan, osa valitsee kriittisemmän linjan. Kaikissa tutkimuksissa on omat eläinpoliittiset taustasitoumuksensa, vaikka niitä ei aina tiedosteta tai tuoda esille. Monille tutkijoille juuri noiden taustasitoumusten esille tuominen on eläintutkimuksen tehtävä, kun taas osalle tämä haaste voi olla vieras. Erityisesti kriittisen eläintutkimuksen tekijät haluavat kuitenkin muistuttaa, että on usein yhtä poliittista sivuuttaa eläineettiset näkökulmat kuin ottaa ne huomioon. Seura ei silti aseta mitään kriteerejä sille, millainen eläinpoliittisen taustasitoumuksen tulisi olla. Seuran ydinajatus on, että hyväksymme erilaisten lähestymistapojen olemassaolon ja kunnioitamme toistemme näkemyksiä. Seura toimii moniarvoisena tiedeyhteisönä, joka ei sitoudu toiminnallaan sen enempää eläinten oikeuksia kuin eläinten hyötykäyttöä korostaviin yhteisöihin.

TUTKIMUSTA, TIEDOTUSTA JA TILAISUUKSIA

YKES:n näkyvään ydintoimintaan kuuluu tiedottaminen ajankohtaisista alan tapahtumista ja uusista julkaisuista sähköpostilistalla, verkkosivuilla ja jäsenkirjeessä, työryhmien kokoaminen eri tieteenalojen tutkimuspäiville sekä omien valtakunnallisten eläintutkimuspäivien järjestäminen. Eläintutkimuksen työryhmiä on vuosien varrella pidetty muun muassa sosiologipäivillä, kulttuurintutkimuksen päivillä, yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen kongressissa ja maaseutututkimuksen päivillä. Seura ylläpitää yhteyksiä vastaaviin kansainvälisiin järjestöihin ja pyrkii kotimaisten työryhmien ja seminaarien lisäksi järjestämään varojensa puitteissa tulevaisuudessa myös kansainvälisiä tapahtumia.

Ensimmäiset YKES:n järjestämät yhteiskunnallisen ja kulttuurisen eläintutkimuksen päivät pidettiin 19.–20.4. 2012 Itä-Suomen yliopiston Joensuun kampuksella. Tutkimuspäivien teemana oli *Tunteet ja käytännöt* ja ne kokosivat yhteen kiitettävän määrän eri alojen asiantuntijoita. Esitelmien aiheet liikkuivat antiikin Kreikasta nykypäivän

turkiseläinten hyvinvointiin ja tarjosivat näin sekä tarpeellisia täsmätietoiskuja että kiehtovan läpileikkauksen eläinkäsitysten muuttuvasta maisemasta.

Vuoden 2013 eläintutkimuspäivät järjestettiin 25.–26. 4. Turun yliopistossa teemalla *Eläinkäsitteet ja -käsitykset*. Tutkimuspäivien kantava idea oli keskittyä eläimistä puhumisen käytäntöihin, eläintutkimuksen käsitteistöön ja tätä kautta myös laajemmin ihmisten eläinkäsityksiin eri kulttuurisissa, historiallisissa ja käytännöllisissä konteksteissa. Miten ja millaisissa olosuhteissa erilaiset tieteelliset ja populaarit tavat hahmottaa eläimiä ovat syntyneet ja oikeuttaneet itsensä? Entä mitä muita näkökulmia eläinkäsitteisiin ja -käsityksiin ihmis-eläinsuhteiden historian tarkastelu voi tarjota? Yhteiskunnallisen ja kulttuurisen eläintutkimuksen näkökulmasta käsitteellinen ei ole konkreettisen vastaakohta, sillä käsitykset rakentuvat historiallisissa käytännöissä ja käsitteillä on operationaalinen ulottuvuus.

VERKOSTOSTA YHDISTYKSEKSI JA ETEENPÄIN

Yhteiskunnallisen ja kulttuurisen eläintutkimuksen seuran taustalla on vuodesta 2004 lähtien Suomessa toiminnassa ollut yhteiskuntatieteellisen eläintutkimuksen verkosto. Ajatus yhteiskuntatieteellisen eläintutkimuksen verkostosta syntyi, kun Joensuun yliopiston ympäristöpolitiikan jatko-opiskelijat tapasivat Helsingin yliopistoon eläinpolitiikan kurssia järjestäviä kollegoita. Verkostolla oli alusta lähtien tähtäimessä rekisteröidyn yhdistyksen ja tieteellisen seuran perustaminen, ja YKES:n tavoitteena onkin jäsenyyssuhteiden täytyttyä hakea Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) jäseneksi. Seuran nykyinen puheenjohtaja on vuodesta 2012 lähtien YTL Kreeta Ranki, jota ennen seuraa luotsasi sen perustamisesta alkaen YTT Outi Ratamäki.

YKES:lle tärkeitä yhteisöjä ja yhteistyötahoja ovat olleet Suomen soveltavan etologian seura (SSES), eläinten hyvinvoinnin tutkijakoulu sekä Joensuun yliopiston ihmistieteellisen eläintutkimuksen verkosto, joka perustettiin 2006 toimimaan alan paikallisena yhteisönä valtakunnallisen verkoston ohella.

Toistaiseksi YKES:llä ei ole omaa julkaisua, mutta hallituksen jäsenet pyrkivät edistämään alan julkaisutoimintaa toimittamalla teemanumeroita eri alojen lehtiin, esimerkkeinä nyt lukemasi *Elore* ja loppuvuodesta 2012 ilmestynyt *Alue ja Ympäristö* -lehden eläinteemanumero. Myös ei-tieteellisiin julkaisuihin ja julkiseen keskusteluun osallistuminen on olennaista, jotta tutkimustieto leviää yleisön tietoisuuteen. Tavoitteenamme on luoda yhteyksiä, joiden kautta voimme olla mukana vaikuttamassa niihin haasteisiin, joita nyky-yhteiskunta eläimiin liittyen kohtaa. Tulevaisuuden suunnitelmissa on myös vertaisarvioitu *Open Access* -verkkojulkaisu.

TUTUSTU TOIMINTAAN JA OTA YHTEYTTÄ

YKES haluaa tukea yliopistojen ja muiden oppilaitosten yhteiskunnallisen ja kulttuurisen eläintutkimuksen opetuksen kehittämistä. Seura on hyvä foorumi erilaisten asiantun-

tijoiden löytämiseen ja uusien opetukseen liittyvien kurssien ideointiin. Toivomme oppilaitosten henkilökunnan ottavan meihin rohkeasti yhteyttä erilaisissa opetukseen liittyvissä kehittämistöissä. Vaikka YKES on valtakunnallinen seura, on alan kehittämisen vuoksi myös kannatettavaa muodostaa eri yliopistoihin paikallisia verkostoja ja toimintaryhmiä. YKES voi jäsenistönsä avulla tukea verkostojen perustamista.

Seuraan jäseniksi ovat tervetulleita kaikki eläinten, ihmisten, kulttuurin ja yhteiskunnan välisistä suhteista kiinnostuneet tutkijat ja opiskelijat, lähestymistavasta tai tieteenalasta riippumatta. Seuran sähköpostilistalle ovat tervetulleita myös muut kuin jäsenet. Lisätietoja seurasta ja liittymisestä löydät seuran verkkosivuilta osoitteesta <<http://elaintutkimus.edublogs.org>>.

Filosofian maisteri Jouni Teittinen toimii yleisen kirjallisuustieteen jatko-opiskelijana Turun yliopiston historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitoksessa. Yhteiskuntatieteen tohtori Outi Ratamäki on tutkija Suomen ympäristökeskuksessa ja Itä-Suomen yliopistossa.